

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 32.

V Ljubljani, v soboto 9. avgusta 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Bratska društva!

Dne 7. in 8. septembra t. l. se bo vršil v Ljubljani shod naših nepolitiških društev, ki ga sklicuje „Slov. krščanskosocialna zveza“. Namen shodu je, združiti vsa naša nepolitiška društva po Slovenskem v zvezo in urediti njihovo delovanje.

Želeti je da bi bila na tem shodu zastopana vsa naša izvenpolitiška in izvengospodarska društva, delavska, izobraževalna, bralna, pevka in sicer po svojih pooblaščenih.

V boju, ki ga bije naše ljudstvo za svojo vero, narodnost in svoj gospodarski obstoj s ptujimi in domačimi nasprotniki, je treba vsestranske vzajemnosti in enotnega postopanja, vseh naših nepolitiških društev. Zato upravičeno pričakujemo, da pošlje svoje zastopnike vsa Slovenija: poleg Kranjske tudi zeleni Štajer, tužni Korotan in solnčna Primorska. Vabimo pa na sestanek tudi vse druge dobromisleče Slovence in Slovenke, zlasti iz krajev, kjer še manjka takih društev, da se podučijo in navdušijo za delo tudi na tem polju.

Vabilom, katera razpošljemo vsem našim društvom, prilagamo dopisnice z vprašanji, na katera naj bratska društva blagovolijo vsaj do 25. t. m. odgovoriti.

Oni krščanski Slovenci in Slovenke, ki ne mislijo zastopati kakega društva, pa se vendar kot gostje želé udeležiti našega shoda, naj to naznanijo po dopisnici. Obvestilo obsegaj natančen naslov in pa dostavek, če žele prenočišča. Vsem tem gostom se bodo poslale potem po pošti vstopnice, glaseče se na njihovo ime.

Ker je pa pri velikem številu naših društev lahko mogoče da se kako društvo prezre, prosimo naj tista društva, ki do 15. t. m. niso dobila vabila, po dopisnici to naznanijo.

Vsa pisma, ki se tičejo tega shoda, naj se naslovijo na predsednika agitacijskega odseka: Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani.

Na svidenje dne 7. in 8. septembra v beli Ljubljani!

Predsedstvo „Slov. kršč. socialne zveze“
v Ljubljani.

Vspored.

V nedeljo dne 7. septembra 1902.

Dopoludne ob 8. uri: Sv. maša in „Pridi sv. Duh“ v Križevniški cerkvi.

Ob 9. uri: Shod v dvorani „Katoliškega Doma“ s sledečim dnevnim redom:

- 1.) odobrenje poslovnika.
 - 2.) pravno varstvo, poroča dr. E. Lampe.
 - 3.) Snovanje in vodstvo društev, poroča L. Smolnikar.
 - 4.) Notranje poslovanje zveze, poroča M. Moškerc.
- Po zborovanju obed.
- Popoludne ob 2. uri nadaljevanje shoda:
- 5.) Gospodarska organizacija, poroča dr. J. Ev. Krek.
 - 6.) Vodstvo shodov in vzgoja govornikov, poroča J. Gostinčar.
 - 7.) Hrvatsko-slovenska delavska zajednica, poroča H. Sirovatka.
- Zvečer ob 8. uri: Veselica.

V ponedeljek dne 8. septembra:

Dopoludne ob 8. uri sv. maša z govorom v Križevniški cerkvi.

Ob 9. uri nadaljevanje shoda v dvorani „Katoliškega Doma“.

- 8.) Strokovna organizacija, poroča dr. J. Ev. Krek.
 - 9.) Naša in dunajska osrednja zveza, poroča M. Moškerc.
 - 10.) Časnikarstvo, poroča J. Štefe.
 - 11.) Volitev pomožnih odborov „zveze“ za Štajersko, Koroško in Primorsko.
 - 12.) Sklepni govor.
- Popoludne ob ugodnem vremenu izlet v Ljubljansko okolico.

Potreba knjigovodstva v obrtnem stanu.

Kdor hoče katerokoli obrt uspešno voditi, ne zadostuje mu, da razpolaga le s potrebnim kapitalom, ampak mora tudi gledati, kako si napravi skrben pregled vseh računov, ki zadevajo njegovo obrt. Kakor pri vsakem gospodarskem sploh, obstoji na skrbnem knjigovodstvu zlasti velik del uspeha pri obrtnikih. Vse dogodke in slučaje v obrti mora obrtnik natančno uknjižiti, da mu je možno vsak čas lahkotno dobiti pregled svojega premoženja in moči, kakor tudi svojih dolgov oziroma primanjkljaja pri podjetjih. Vse to pa bode dosegel le s pomočjo knjigovodstva. Kar dela trgovec in dela fabrikant, narediti mora tudi obrtnik, dasi v veliko manjšem obsegu kot prva dva. Knjigovodstvo je obrtniku tako potrebno, da moremo primerjati obrt brez knjigovodstva brodovju brez kompasa. In bolj kot kedaj preje, kaže se ta potreba v sedanji dobi deljenega dela. Ne zadošča voditi le tehničen del obrta, ampak obrtnik mora natančno poznati, kaj premore in kaj mu nedostaja.

Vspešno delovanje dobrega obrtnika veliko odvisi od natančne kalkulacije, to je vestnega proračuna stroškov za svoje izdelke. Čim vestnejše odgovarja obrtnik tej svoji nalogi, tem lažje mu bode svojo obrt v svoj in drugih prid obračati. Vestno knjigovodstvo navadi tudi obrtnika na trgovski čut reda v svojem delovanju. Seveda obrtniku ni mogoče voditi tako strogega knjigovodstva, kakor ga morajo imeti trgovci, namreč takoimenovanega dvojnega knjigovodstva, ampak zadošča mu navadno najbolj enostavno.

Za knjigovodstvo je potrebno več knjig, kamor se upisujejo različni računi. So nekatere knjige, ki so nujno potrebne, druge pa, ki se morejo pri manjših podjetnikih tudi opustiti. K prvim prištevamo sledeče: 1. blagajniško knjigo, 2. dnevnik, journal (žurnal) imenovan s francosko besedo in 3. inventarno knjigo.

Blagajniška knjiga služi za vpisovanje a) dohodkov in b) stroškov, pregledno ločenih, da se

Mej „zavednimi“.

Z opravičenim veseljem moramo zadnji čas opazovati, kako vrolo, kako nadepolno se naše ljudstvo zaveda. Vse povprek, otroci, odrasčena mladina, nežne gospice, resni gospodje in osamele stare device segajo željno po knjigah, zabavnih in znanstvenih, po časopisih, političnih in leposlovnih. Kako neutrudno se napravljajo veselice, koncerte in plese, kako pridno ustanovljajo narodna društva. Resnično, veselimo se in od veselja poskakujemo!

Opazoval sem to, vedno napredujočo narodno zavest v čitalnici prve „narodne“ postojanke na „zavednem“ delu naše dežele.

Pred vratmi bralne sobe vidim zapisano z rudečo in modro barvo na belem papirju (tudi na napisu se torej kaže narodnost), da je tu „čitalnica“, torej kraj, kjer se shajajo narodnjaki, da dado s časopisi duška svoji narodni zavesti.

Kar mrgoli pred menoj časopisja, ko stopim v sobo. — Na manjši okrogli mizi imajo častno mesto „Fliegende Blätter“, poleg njih se pa košati zadnja debela številka dunajske židkinje „nove preše“. Na veliki mizi leži na prvem mestu

dušna paša in ponos naših narodnjakov, oče „Slovenski Narod“; sem pa tje mu je izstrižen, kakor tudi poleg njega ležečemu „prijatelju“ njegovemu „Slovincu“, kakšen inserat, in prazni prostor je žalostna priča politične zavednosti naprednjaške. Potem se vrste še drugi listi, kakor „Edinost“, „Soča“, „Novice“, nikoli razrezane „Dolenjske Novice“, na konci vrste pa proslavlja zavednost naših narodnjakov koroški „Mir“.

Ravno si ogledam površno vse časopise, kar pridrvi v sobo, v dom zavednih narodnjakov, cela truma otrok, najbrže tudi zavednih. In glej pobiče! Kar drug za drugim sedejo za mizo, in eden vzame v roko „Vrtec“, drugi „Dom in Svet“, tretji celo „Fliegende“, in tam gledajo podobe, jih za kratek čas ven strizejo, se smejejo, vpijejo, ko se pa naveličajo, gredo zopet, od koder so prišli.

Sedim zopet pol ure sam. Tedaj pristoka počasnih korakov star gospod in sede na mehki naslanjač. Vzame v roko „Narod“. Gleda vanj nekaj časa, gleda, naposled se pa obrne k meni in me prosi, naj mu povem, kaj je danes novega v časopisih.

„Kaj ni ničesar v „Narodu“?“ ga začuden prašam.

„Je že“, odgovori počasi in si mane oči, „pa me danes nekaj oči bole in ničesar ne razločim“.

Mož je imel oči čisto dobre, samo — brati ni znal, kakor sem zvedel pozneje. Pa kaj se hoče! Da je le zaveden!

„Kaj naj pa povem? O državnem zboru?“

„O kaj še! Saj tisto ni nič!“

„Naj vam preberem kak dopis?“

„Saj tisto tudi ni nič! Dnevne novice, novice!“

„Torej novice! — Javni shod je priredila narodna stran...“

„No, no! Novice mi berite, novice! Saj to niso novice!“

„Morda bo vam prijalo to: Obesil se je... Požar je uničil... Utonil je... Tatvina...“

„To pa, to! To pa!“

Berem torej o samomirih, tatvinah in nesrečah zavednemu narodnjaku - politiku! — O tempora, o mores!

Ko je vedel zavedni gospod dnevne vesti, odšel je še enkrat bolj možko kot je prišel, saj

da takoj na prvi pogled spoznati razmerje med obema. V dnevnik pridejo pregledno zabilježeni upniki in dolžniki z natančno označenimi okolnostmi. Posebno pri tej drugi knjigi je treba vestnega uredovanja, ker se ravno tukaj pride kaj hitro do pomot in potem do nerazporazumljenja. Inventar pa kaže vse drugo premoženje tičoč se obrta in obstojajoče bodisi iz že nakupljenih surovin ali v zalogi še se nahajajočih izdelkov. Pri večjih obrtih so tu omenjene knjige nujno potrebne, pri malih pa se da tudi še to veliko enostavnejše urediti, vendar pa pri nobenemu obrtniku, naj bode še tako v malem, se knjigovodstvo ne sme popolnoma opustiti. Vsaj eno knjigo lahko vsak obrtnik ima, v kateri naj se zapiše vse svoje dohodke in izdatke. Že to mu bode veliko prida prineslo. Večjim obrtnikom pa tudi samo zgoraj omenjene knjige ne zadoščajo vedno, ampak imeti morajo radi hitre preglednosti še druge n. pr. fakturna knjiga, naročilna knjiga, kjer so vpisana naročila od drugod in naročila pri tujih tvrdkah, plačilna knjiga, kjer je natančen vnos plačila delavcem in sotrudnikom in še več drugih manjšega pomena.

Da ima obrtnik natančen pregled svojega premoženja in svoje obrtne znanosti, kakor tudi nedostatkov in primanjkljajev potrebnih sredstev, naj si vsaj vsako četrtletje enkrat napravi sklepčen račun, ki mu jasno obelodani njegovo stanje. Iz teh računov izve, kje more več, kot je do sedaj upal, pove mu pa tudi, kaj ne sme več reskirati, če se hoče obvarovati izgube ali celo propada.

Pri večjih obrtih je že treba kolikor toliko znanja o pravilnem knjigovodstvu. Malemu obrtniku pomaga, kot smo že rekli, bolj enostavno navadno, le da je dovolj pregledno.

Veseli moramo pozdravljati, da je v obrtno-nadaljevalne šole, kjer jih imajo, sprejeto tudi knjigovodstvo kot obvezni predmet. Le žal, da je teh šol pri nas na Kranjskem malo in še te ne odgovarjajo vedno svojemu namenu. Drugače je na Dunaju, kakor nam kaže letno poročilo ondotnih obrtno-nadaljevalnih šol. Stvar je tam tudi veliko lažje dosegljiva, ker uče tudi pravi mojstri dotične obrti in se drugi učitelji vsestransko dobro podkovani, da poznajo potrebe obrtnikov. Da bi imeli obrtniki vsake vrste svojo šolo kot na Dunaju, tega seveda nam bo težko kedaj dočakati, vendar pa bi mogli sprejeti od njih mnogo, česar pri nas primanjkuje in kar vidimo pri njih.

Spozna vsak lahko veliko potrebo knjigovodstva za obrtni stan. Dasi pa je tako zelo potrebno, vendar smemo smelo trditi, da je pri nas prav pri malokateremu obrtniku vpeljano, kakor bi moralo in tudi moglo biti. Ni sicer ta nedostatek glavni vzrok, da propada mala obrt vendar veliko pripomore tudi ta zanikernost k nazadovanju. Zato pa je sveta dolžnost vsakega, ki ima vpliv do obrtnikov, poučiti jih in jim s svetom vsaj pomagati. Ko se odstrani ta nedo-

vedel je več kot drugi. Pa recite, če ni bil zaveden!

Dobro je zapustil politični junak bralno sobo, kar pribrenči mali roj otrok ženskega spola, „gospodičin“; no, med njimi še dva dijaka, ki sta lahko ponosno dvorjanila, saj sta dobila zadnje polletje vsak svojih mastnih par dvojk! Nadzorovale sta še dve stari mamki, prva z očali na nosu, druga s tobačnico v roki.

Mladi svet je posedel k okrogli mizi; tam so se smejali in neslane burke uganjali, da je bilo časih preveč celo starima mamkama pri široki mizi, kjer sta ogledovali inserate, da bi zvedeli za kako deklo po ceni, kdo je umrl, katera se je omožila, in še vse tako in enako.

To je torej „zavedna“ naša mladina in „narodna“ starina.

Prišlo je nadalje še par moških; eden je vtaknil „Vrtec“ v žep, da ga ponese otrokom domov, drugi pa pograbil najbližji časopis, da zavije z njim nekaj hrušk, katere je kupil ravnokar pri branjevki.

Vsa čast takim „zavednim“, „narodnim“ in „naprednim“ ljudem!

O tempora, o mores! . . .

statek, narejen bo že precejšen korak do pravega napredka.

Ako pa smo omenjali knjigovodstvo le pri obrtnikih, s tem nikakor ne trdimo, da je ne potrebujejo tudi drugi stanovi. Tudi kmetski stan je potrebuje — a to potrebo opisati si pridržimo za eno prihodnjih števil.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, dne 5. avgusta. Gospod urednik! Vi prinašate včasih pogovor dveh idrijskih rudarjev, dovolite pa meni, da Vam opišem pogovor večje družbe v našem mestu, ki se je te dni zabavala s podlistkom zadnje „Jednako-pravnosti“. Znano je, da je idrijski rudar zelo šegav in v svojih prostih urah s tovariši se zabavajo marsikatero originalno razdere. Ko je tovariš prebral omenjeni podlistek, v katerem se norčuje iz molitve, Marijine družbe in naše duhovščine, takrat se je pa vsulo opazk od vseh strani. Prav obžaloval sem, da ne znam stenografirati, ker bi Vam tako podal natančen seznam, a sedaj pa morem na papir spraviti, kar mi je ostalo v spominu. Evo jih nekaj!

„Tedad molitev krščanskih devic je bila uslišana, da se je ploha vtila na došle Sokole? Zakaj pa liberalna gospoda ni sama še bolj molila, pa bi jo bilo nebo vslišalo, ter naklonilo lepo vreme? Čudni gospodje to! Enkrat pišejo, da blagoslov in molitev nič ne pomaga, drugič pa tarnajo, da jim je molitev slavnost skazila. Ali je to logična doslednost? In oni se še z maturo ponašajo?“

„V pisarni je rekel mlad Sokol: „Ko se je blagoslavljal zastava Marijine družbe, smo se mi smejali, pri sokolski slavnosti naj se pa katoličani nam smejejo.“ Tako imajo vse take slavnosti za smeh in norčijo? In toliko pišejo o narodnem prazniku, kakoršnega Idrija še ni doživela! Torej toliko norčije in otroškega smeha Idrija še ni doživela?!“

„Naša dekleta naj kar v miru puste“, oglašil se postaren mož. „Ako hočejo biti poštene in vstopijo v Marijino družbo, smo mi za ta korak svojih hčera odgovorni, drugim te nič mar, posebno še nekaterim gospodom okoli „Jednako-pravnosti“ ne. Naj nikari ne mislijo, da so jim naše hčere samo igračice. Neki v Idrijo došli, ki se ponaša še več kakor z maturo, je že parkrat skusil, da naš ženski spol ni za to, da bi se kateri norčeval iz njega.“

„In mi njih bratje se bomo znali potegniti za njih čast“, pristavil je užaljen mladenič.

„Mi jim damo mir, naj se zabavajo po svoje, a naj tudi nas v miru puste, ako bodo pa tako čast kradli našim dekletam in jih tako zasmehovali, nas še ne poznajo. Rudar je sicer le priprost delavec, a hoče pošteno, četudi revno živeti s svojo družino. Če nas bodo tako izzivali, jim bomo odgovorili, da dotični gospodi ne bo vseč.“

„Na šolski trg so gledale izza gardin in zagrinjal dekleta, ko so telovadili Sokoli. Koliko pa je hiš okrog šolskega trga? Od ene strani velik magacin za žito in gledališče na drugi strani drevesa. Koliko deklet pa tam stanuje? Ta je pa vendar predebela! Ko bi pisal za Dunaj ali Ljubljano, kjer Idrije tako ne poznajo, naj bi še bila ta farbarija, a „Jednako-pravnost“ je listič za Idrijo, v kateri je šolski trg in njegova okolica vsakemu znana. Najbrž je pisal podlistkar to brozgo, ko je bil naslednje dni še precej v dimu.“

„Mišice“ so mu krožile še pred očmi“, pristavi drugi, kar je vzbudilo mnogo smeha.

„In našo duhovščino naj nam tudi v miru puste. Kako se ona vede nam nasproti, znamo dobro, a kako se vedejo nekateri, katerim je enaka dolžnost za nas skrbeti, skušamo dovolj. Ako se bode vedno trobilo „Mihec“, bomo tudi mi rekli oni gospodi le: Dragotinček, Makselček, Pepček, Tinček, Pirček, Šturmeček itd. To bodo imena, katerih bodo izvestno veseli! Ako bodo oni na nas od daleč streljali s kanoni, vemo kot dosluženi vojaki, da jih s puškami ne zadenemo. Kanon bomo tudi mi namerili na nje in zadeli, da jih bo bolelo.“

„Oswald mora biti tudi vmes. S tem se bodo še le opekli! Ponosni smo bili na prejšnjega dekana, ki je bil naš rojak, rudarjev sin. Oswalda poznamo tudi že od njegove mladosti; saj je tu zrastel. Ni čuda, ako dela za nas, in čuti z nami, saj je bil tudi njegov oče rudar. Ako se on trudi čez svoj poklic in dela v naš prid celo tam, kjer ga stroga dolžnost ne veže, lahko to boli one, ki hočejo za vsak svoj korak biti posebej plačani. A to svojo jezo naj prihranijo zase, ni treba precej zavpiti, kakor otroče, ki mu ni vseč, da je bratec dobil večji kos kruha, kakor pa ono“

To sedaj le nekaj v naglici. Drugi pot pa hočem bolj natanko paziti, kako sprejemajo rudarji razne psovke in zabavljanja v „Jednako-pravnosti“. Opazil sem, da so bili navzoči raznih strank, a vsaki je obsojal tako pisarenje. Bode li Idrija s tem kaj pridobila, ali bodo s takim postopanjem pridobili svoje nasprotnike? Se jako motijo. Najbrž bode prišlo do tega, da se bode delavec še bolj otrešel take gospode in izvajal skrajne posledice, kateri pa oni okrog „Jednako-pravnosti“ ne bodo veseli. In zopet bode vpitje čez konsume in druge organizacijske naprave, katere bode napravljale opasen veter njih žepom, a rudar bode šel mimo tacega tarnanja mirno svojo pot. K večjemu bode tihoma rekel: Kar si iskal, si pa dobil.

Politični pregled.

Vsenemški pisemski naslovi. Poslanec Eisenkolb je začel zadnji čas vsa svoja pisma, katera pošilja na svoj dom na Češko, naslavljati s pritiklino „In Deutschland“!! Kakor posnamemo po „Narodnih Listih“ je to že postalo vsakdanja moda. Omenjeni list stavi popolnoma upravičeno vprašanje, ima li pošta dolžnost vsako tako nalašč nepravilno naslovljena pismo dostaviti na pristojno mesto. Če kdo namreč naslovi: „Karbitz in Deutschland“, naj se pa potem nikar ne jezi, ako njegovo pismo resnično roma v blaženo Nemčijo, po kateri se sline cede. Ako pošta nalašč tako naslovljena pisma pošilja na pristojna mesta, tedaj dela samo nepotrebno propagando za skrajno brezobzirne budalosti nekotnih prenapetih Nemcev. Kakor se vidi, stoji pošta na stališču, da se tudi ta pisma oddajo na pristojno mesto, ker se to tudi pri onih listih zgodi, ki so le pomotoma napak adresovani.

Vseslovanska umetniško-industrijska razstava. Leta 1904. priredi slovansko dobrotvorno društvo v Petrogradu vseslovansko-industrijsko razstavo pod pokroviteljstvom vel. kneza Aleksandra Mihajloviča. Na tej razstavi bodo mogli vsi slovanski narodi, posebno oni, ki žive izven Rusije, izložiti vse, kar more podati javno sliko o njih sedanjem položaju, plemenskih sposobnostih in gospodarskem stanju. Izključeno je vse, kar bi bilo političnega značaja, ker je razstavi edini namen, da olajša neposredni trgovski in industrijski promet Rusije z ostalimi Slovani. Razstava bo v glavnem namenjena ostalim Slovanom; Rusi bodo razstavljali le toliko, kolikor bo moglo zanimati izvenruske Slované. Predmeti, ki bodo na tej razstavi v ta namen darovani, ali pa nakupljeni, služili bodo za temelj vseslovanskemu umetniškemu industrijskemu in narodopisnemu muzeju, ki se ustanovi v Petrogradu ali Moskvi. Petrograjskemu glavnemu razstavnemu odboru stoji na čelu V. J. Kovaljevskij kakor častni predsednik, a K. V. Nikolajevskij kakor glavni tajnik. Krajni pododbori pa se že snujejo v Srencu, Belemgradu in Lvovu.

Vseučilišče za 62 Nemcev. Na nemškem vseučilišču v Černovicah (v Bukovini) je 543 poslušalcev; od teh je 225 židov, 62 Nemcev, 125 Rumunov, 66 Poljakov, 45 Rusinov in 20 dijakov drugih narodnostij. V Bukovini je sploh 700.000 prebivaleev in od teh je 40.000 Nemcev. Torej 40.000 Nemcev v Bukovini ima nemško vseučilišče v Černovicah, a jeden in pol milijona Slovencev nima nobenega! To je pač avstrijska enakopravnost.

Domače novice.

Dr. Tavčar je imel v nedeljo v Poljanah shod. Na shodu je izrekel željo, naj bi v sedanjih razmerah posredoval škof. Tavčar naj bi se prej za tako posredovanje vrednega skazal! Sicer je pa dolžnost posredovati na strani dež. predsednika. Tavčar naj si pa tudi zapomni, da čim absolutnejše bo postopal v dež. odboru in čim bolj bo dež. odbor pritrgoval podpore, tem dalje smo oddaljeni od boljših razmer. Dr. Tavčar naj najprej sebe prime za ušesa.

„Narod“ in ubiti kaplan Miklič. Iz duhovskih krogov se nam piše: Znano je, kakšno stališče je zavzelo glasilo liberalne inteligence pri tem uboju. Z vidno slastjo je poročalo o njem. Liberalcem so se že kar sline cedile, kako bodo z veseljem poročali, da so tu ali tam na Kranjskem tudi kaplana ubili. Seveda potem bo liberalna pšenica lahko cvetela. Liberalno geslo: „Boj klerikalizmu“ se je v Makolah na najpraktičnejši način izvršilo. Ljudstvo je začelo pobijati duhovnike. Kam smo prišli! Seveda, kdo je to ljudstvo? To je tisti izvržek Slovenstva, ki se izbira okoli odpadnikov „Štajerca“. In „Narod“ v inseratu išče sotrudnikov temu listu! To je pač največji narodni škandal. Seveda ljudje, ki so bili pripravljene Celje izdati, takim je narodnost deveta briga. Mi duhovniki pa imamo sveto dolžnost, da svojemu ljudstvu dan za dnem razlagamo, da so liberalci veri in narodnosti nasprotni. Pojasnimo njihove poganske nazore, njihovo sovraštvo do katoliške cerkve same in njihovo narodno izdajstvo. Naše ljudstvo more priti do prepričanja, da zanj ni nobenega večjega sovražnika, kot je liberallec. Zagrizenih liberalcev ne bomo rešili, toda slovensko ljudstvo, do katerega imamo pristop, veri in pa narodnosti zvesto!

List inteligence. Za katoliško vseučilišče v Solnogradu so izdali baje nemški škofje okrožnico. „Narod“ se seveda silno boji, kako bodo tudi pri nas drli kmeta ter piše: „Ta sicer nima nič preveč, ta mora že sedaj ‚prostovoljno‘ prispevati za vse mogoče reči, za cerkve in samostane, za misijonarje in zamorčke, za papeža in za metrese rimskih kardinalov“. — In „Narod“ vedno pravi, da piše samo proti klerikalizmu!

Iz Jesenic se nam piše: Te dni nas je zapustil občespoštovani kapelan č. gospod Martin Škrjanec ter je odšel na svoje novo mesto v Moravče. Teško smo se ločili od njega. On je bil organizator delavcev in duša našega gibanja. Da se ni med nami razširila socijalna demokracija, ima veliko zaslug g. M. Škrjanec. On je bil prireditelj mnogih gledaliških predstav pri nas, tako da ga bomo le težko pogrešali. Otroci v šoli so ga ljubili, zlasti pa mi delavci. Na nadaljnem delovanju naj ga spremlja božji blagoslov, v naših srcih pa si je postavil nevenljiv spomenik hvaležnosti in ljubezni.

Strossmayer. Dne 5. avgusta je bilo minolo 60 l., odkar je biskup Strossmayer na dunajskem vseučilišču povzdignjen v čast doktorja. Slavil je torej dijamantni jubilej. „Obzor“ piše tem povodom mej drugim: Kdor bi Strossmayerja sodil po njegovih velikih delih dobrotornosti, imel bi pred očmi samo eno stran njegovega značaja, življenja in dela: neizmerno darežljivost in neizmerno ljubezen nasproti Hrvatski. Ali vsakokrat, kadar je Strossmayer plemenitim ognjem svojega srca in brezprimerno darežljivostjo svoje roke pokazal svojo ljubezen de vere in domovine, vodila ga je velika modra, prosvetna misel. To je druga stran njegovega značaja, življenja in dela. On je vsikdar spjal um s srcem, misel s čustvom, darežljivost z velikodušjem, doktrino z blagodejnostjo: doctor munificus. Geslo: „s prosveto k svobodi“ je mogel razviti samo človek, ki se je z obsežnostjo svojega znanja ugloobil v dobrote prosvete za ljudstvo in za narode, človek ki je sam obdarjen globokim in širokim znanjem, ter pokazati pravo pot prosvete. Tudi Strossmayer jo je pokazal v svojih govorih v saboru, na koncilu, v akademiji, v galeriji, v cerkvi; pokazal je z nesmrtnimi spomeniki, ki jih je postavil krščanski in hrvatski prosveti. On ni doktor le radi slasti same doktrine, ampak da le-to stavlja

v službo vrhnih idejalov, ljudstva, da jo upotrebi na slavo Boga in za svobodo svojega naroda. Hrvatski narod ima torej prav, da slavi dijamantni jubilej Strossmayerjevega doktorata. V dobi materialističnih teženj, v dobi, v kateri se širi tolika lažnjiva znanost z namenom, da podkoplje najjasnejše idejale, narod hrvatski se more ponašati, da je doktor njegove cerkve upotrebil svojo znanost, v obče svojo duševno in materialno bogastvo, da ga preskrbi s pogoji narodnega življenja in konečne zmage v narodni borbi; da mu za vse veke zagotovi in zajamči temelje narodnega in svobodnega kulturnega napredka. Ako veliki biskup more z onim ponosom in onim zadovoljstvom, ki prihaja iz zavesti izvršene dolžnosti, obračati pogled na prvi dan svojega doktorata in na čas ki ga je preživel od tedaj — pa tudi hrvatski narod mora zabeležiti ta dan v najlepše svoje dni. Kar je biskupovo to je narodno. Vsako novo poglavje v življenju biskupa je novo poglavje tudi v zgodovini hrvatskega naroda. Da v Strossmayerju ni bilo ljubezni do znanosti, da njegov doktorat ne bi značil po misli in duhu ono, kar pomenja po besedi in naslovu: kaj bi bilo danes iz hrvatskega naroda!? Narod umeje danes važnost tega vprašanja, pak je oduševljen čustvom hvaležnosti in ljubezni do svojega velikega dobrotnika, ter uverjen, da mu prosveta odpira pot do uresničenja svojih narodnih in državnih idejalov, do svobode in jedinstva, združuje v vskliku: Živio Strossmayer!!

Čujte g. dr. Tavčar! Liberalna inteligenca je zapustila Ljubljano ter šla v gorenjsko dolino na počitnice. Umevno je, da roma za njo tudi veliko števil „Slov. Naroda“. Ti ljudje pridejo tudi v dotiko z drugače mislečimi. Zanimivo je pa vendar, kako sodijo ti ljudje o pisavi „Narodovi“. Nek uradnik v jako visoki službi pri ljubljanskem uradu se je izrazil vpricho liberalcev, da je sicer „Narodov“ naročnik, da ga pa ne bere, ker je list preveč umazan. Čujte gospod dr. Tavčar, kako sodijo o „Narodovi“ pisavi Vaši lastni pristaši!

Zamorca pere. „Slov. Narod“ v šte. 170. izmiva dr. Tavčarja rek „liberalcem groš, klerikalcem knof“ na vse ljube načine, zavija govor na vse kraje, toda resnice ne pove, čeravno je malo boljše napravil kakor dr. Tavčar na protestnem shodu. Kar je pa poljanski gospod na protestnem shodu povedal o svojem izreku „liberalcem groš, klerikalcem knof“, je pa popolnoma neresnično, kajti dr. Tavčar takrat na shodu ni nič govoril o kmetske organizaciji ali o uničenju malih trgovcev, tedaj je primerjal izraz „Svoji k svojim“ popolnoma brezpomemben. Pač pa je dr. Tavčar v Žireh govoril kakor poslanec koalirane večine ter kot dež. odbornik. Dejal je: „Če ste z nami, dobite to in to, če ste pa proti nam, ne dobite nič“, ter končal „liberalcem groš, klerikalcem knof“.

Razdor mej celjskimi Nemci. Mej celjskimi Nemci se je pojavilo nekaj, kar priča, da med najhujšimi sovražniki tamošnjih Slovencev ni vse v redu. Najnemirnejši nemški agitatorji kakor dr. Mraulagg, Jabornegg in drugi so zapustili Celje, župan Stiger se je odpovedal, dr. Stepischnegga so pa za eno leto suspendirali. Nemške trgovine razpadajo, ker jim je zavedno slovensko ljudstvo odtegnilo svojo podporo, a kar je najznačilneje: tudi v mestnem gospodarstvu ni vse tako, kakor bi moralo biti. — Pri zadnjih občinskih volitvah je bila že znatna opozicija proti vladajoči klikki in je skušala pridobiti Slovence za skupen nastop protisedanjim gospodarjem občine. To so prvi znaki, ki kažejo da Celje ni več nepremagljiva nemška trdnjava.

Odpri grob. V Škofji Loki je umrl v torek zjutraj zobozdravnik dr. Rado Frlan v cvetju moških let: bilo mu je še le 28 let.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela pretekli četrtek svoj občni zbor v Ilirski Bistrici. Družba ima v svojih zavodih 2460 slovenskih otrok. Dohodkov je imela družba 40.191 K 40 h, stroškov pa 39.694 kron 36 h, torej zabeležuje prebitok. Odbor je bil izvoljen stari. Na občnem je pozival dr. Rybař slovenske poslance, naj se odločno zavzemo, da se vendar že reši rekurz tržaških Slovencev glede slovenskih šol v Trstu. „Slovenec“ pravi z ozirom na to, da je dolžnost

poslancev, če treba tudi z najskrajnejšimi sredstvi v drž. zboru izsiliti ta odgovor.

Nesreča v otoški jami pri Postojni. V soboto 2. t. m. sta si šla ogledat dva Nemca pred par leti najdeno novo jamo blizu Velikega Otoka. Spremljal ju je v jamo neki Šibenik iz Postojne. Ko sta hotela iti preko nevarne brvi v jami, ju je svaril Š., naj tega ne storita, ker je nevarno. Ali navzlic temu sta hotela čez. Prvi je s pomočjo Š. srečno prišel čez, ko je pa ta hotel pomagati še drugemu, je padel v prepad. Ponesrečenega Š. so našli utopljenega.

Iz Svibna se poroča: Dne 22. m. m. popoldne ob 5. uri so se prigromadili črnosivi oblaki od zahoda in vkljub temu, da so se strelci na vseh strelnih postajah gromovito oglasili, a streljanje ni nič pomagalo. Zrak je pritiskal meglo tako strahovito, da se je pritiskala do srednjih hribov ter je pričelo sipati točo. Bilo je nakrat vse belo, kakor da bi sneg pobelil. Pri posestniku Josipu Povsetu na Pristavi je čakala toča celo četrtega dne pod kapom. Bila je toča tudi precej debela kakor debeli orehi. Da je toča storila mnogo škode pri trti in sadnem drevju, se razume. Jablane so bile zelo polne, in sedaj bodo jabolka gotovo vsa pocepala raz drevja. Pšenice ni izklatilo več nego za seme. Treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod!

„Dom in Svet“ ima v številki za mesec avgust naslednjo izbrano vsebino: Nesrečne zlato! Povest. Spisal Bogdan Vened. (Dalje). — Mir božji. Spisal Ksaver Meško. — V zračnih višinah. Črtice o zrakoplovstvu. Spisal I. Z. (Konec). — Novomašni Ave. Zložil Silvin Sardenko. — Mladostni glas. Zložil Ivo Danič. — Moj up! Zložila Mira. — Od Save do Bospora. Potopisni spomini. Napisal Ivan Knific (Dalje). — „Nedeljsko jutro.“ Spisal Ivan Marin. — Pesem za zapuščene. Zložil Cvetko Slavin. — Divji lovec. Narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Spisal F. S. Finžgar. — Iz Kranjske na Goriško — pod zemljo! Tehnična dela pri bohinskem predoru. Popisuje Livški. — Slovenščina v semeniških. Povestne črtice. Sestavil Andrej Fékonja. (Keneč). — Vladimir Galaktionovič Korelenko. Literarna slika. Spisal F. Ks. G. — Trtje in povrtje. Zložil Anton Medved. — Med travo. Zložil Cvetko Slavin. — Marija Nazaret. Priobčil P. R. — Književnost. — Slovenska književnost. — Hrvatska književnost. — Češka književnost. — Ruska književnost. — Iz drugih književnosti. — To in ono. Petindvajsetletnica Leona XIII. Naše slike. Podobar Andrej Rovšek. Slovenska stenografija. Domača umetnost. Ferdo Livadič. Novi rektor zagrebškega vseučilišča. Nikola Mašić. Hrvatski slikar Meneghello-Dinčić. O razvoju hrvatske umetnosti. „Matica Hrvatska“ itd. — Slike. Nazarje na Štajarskem. — Nad prepodom. — Od Save do Bospora. Vožnja v kaiku po Zlatem rogu. Abdul Hamid, turški sultan, Carigrad: Nočni čuvaj, Carigrad: Turška brivnica na ulici, Carigrad: Jildizskiozok in Hamidié, — Iz Kranjske na Goriško — pod zemljo! Iztesavanje predora. Enakovišnice. — Vinjete. — Krista Rukova v ulogi Majde. — Trg sv. Petra na dan papeževega jubileja. — Papež Leon XIII. se pelje po vrtu na izprehod. — „Dom in Svet“ izhaja prvega dne vsakega meseca. Naročnina: 9 K, za dijake 6 K 80 h, za Ameriko 25 dolarja, za Italijo 11 lir, za Nemčijo 10 mark. Sprejema lastništvo in upravnništvo v Marijanišču. V vsaki slovenski rodbini naj bi bil ta izboren mesečnik.

Izpred sodišča. 25 let stari posestnik v Kranju, Žiga Killer, je slabo gospodaril s svojim imetjem, tako, da je bila sodnija primorana, izreči ga zapravljevcem in mu postaviti kuratorja. Seveda ga je to jezilo, da je s svojo ženo kruto postopal, jo pretepal in jej grozil, da jo bode ubil. Že lansko leto jej je nekokrat porinil nož v pleča, vendar mu je žena odpustila in ga ni ovadila. V Kranju je bil obsojen zaradi raznih prestopkov na 2 meseca zapora. Med tem časom je žena spretno vodila mesarsko obrt, in ko se je vrnil meseca majnika iz zapora domov, zahteval je takoj od svoje žene denarja, ni se brigal ne za delo, ne za obrt in to je dalo ženi povod, da mu je očitala njegovo počenanje. To je bil ogenj v strehi, postal je silovit in prisiljena je bila žena, da se ga obrani, dom zapustiti ter

zbežati k stricu, ki je mizar v Kranju. To je obtoženca tako vjezilo, da je zahteval svojo ženo domov, a ker mu je stric rekel, da to ne bo zanj več tako šlo — zgrabil je strica za vrat in ga tepel po životu, ob enem pa grozil svoji ženi, da jo bode, kadar mu pride v roke. — Za to nečuvno surovost je bil obsojen na 8 mesecev težke ječe, poostrene z enim postom in trdim ležiščem vsak teden.

Popravek. Poroča se nam, da to, kar smo zadnjič prinesli o Vinku Majdiču v Kranju, za ta slučaj ne zadeva njega, ampak Ivana Majdiča.

Mrtvega so našli 6. t. m. posestnika Jakoba Ingliča iz Podgore, občina Oselica. Padel je čez obcestni zid nekaj metrov globoko na kamenje ter se ubil. Ponesrečenec zapušča vdovo in več nepreskrbljenih otrok.

Demonstracije v Gradcu. V nedeljo je nad 1000 delavcev demonstriralo v Gradcu za splošno volilno pravico. Pred uredništvom nemško-nacionalnega „Grazer Tagblatt-a“ so vpili delavci gromoviti „Fej!“ Delavci so imeli seboj raglje in piščalke. Tudi pred deželnim dvorcem so bile demonstracije. Na to so imeli socialni demokratje shod.

Grozen umor. Pri sv. Lovrencu na Dravskem polju v Župečji vasi je kmetova žena Marija Bauman dne 3. t. m. v veliki razburjenosti peljala, oziroma nesla k bližnjemu potoku vse tri svoje sinčke, od katerih je bil eden star šest let, drugi dve in tretji ne še pol leta ter jih vrgla v vodo, da so utonili; skočila je tudi sama v vodo, da si konča življenje, ali voda je bila premajhna in ni se mogla utopiti. Šla je potem domov, rekoč: „Tam so moji otroci, idite po nje!“ Vzrok tega groznega čina je že dolgo trajajoč prepir in sovraštvo z njenim možem. Morilko so izročili okrajni sodnji v Ptuj.

Velikonemške zastave ter c. in kr. vojska. Za vsenemške pevske slavnosti preteklega meseca so v Gradcu Nemci hoteli pridobiti vojaške godbe. Med pogoji, katere je stavilo povelstvo graškega voja za prepust polkovnih godb, bil je tudi ta, da se v okolisu njihovega nastopa ne smejo uporabljati črno-rudeče-rumene vsenemške zastave. Prirejevalci niso hoteli odpraviti takih okraskov in vojaške godbe kakor tudi vojaki sploh niso smeli iti k graškim pevskim slavnostim. Od velikega Nemca iz Vipave Ambroschitscha, Ambrozičevega sina in Ambrositschevega brata vrejvani celjski nemški listič imenuje popisano odredbo graškega poveljujočega generala „schwarzgelben Schwachsinn“ (avstrijsko slaboumnost). — Lani so imeli celjski Nemci v mestnem parku veliko slavnost in nad njenim prostorom je visoko nad drugimi zastavami plapolal črno-rudeči-žolti prapor. Ob vhodih v park so visele ednake trobojnice, c. in kr. 87. pešpolk viteza Succovaty, poveljnika graškemu voju, pa je dal svojo godbo — brezplačno slavnostnemu odboru, da je svirala pod in med zastavami onih barv, katere v Gradcu generalu topništva vitezu Succovaty-u letos niso bile po godu.

„Narod“ in narodnost. Stajercem v pomislek! Pretečeni ponedeljek je „Slovenec“ odločno in pošteno ožigosal „Narodovo“ izdajalsko počenjanje, ker je v svojem sobotnem inseratu iskal vajenega žurnalista za nemškutarški list „Stajerc“, ki se bode povečal v kratkem času. Pričakovali smo odgovor od „Slov. Naroda“ in dobili smo ga. „Narod“ je tudi v naslednjih številkah prinesel dotični inserat. A ko je tudi tržaška „Edinost“ protestirala proti izdajalskim težnjam „Slovenskega Naroda“ takoj je vzkipek „Narod“ v sveti jezi in prinesel je obema kot odgovor dnevno vest: „Naši inserati“. Odkritosrčno povemo, da svojim lastnim očem nismo verjeli, ko smo brali dotično notico. Tako izdajalsko ni še pisal morda razven nemškutarskega „Stajerca“ do sedaj še noben slovenski list. Ne samo, da ne opravičuje svojega počenjanja, brani še celo nemškutarskega „Stajerca“ proti — slovenskim. — Kajti o „Stajercu pisati, da ni proti slovenski narodnosti, to more pisati le k večjem „Slovenski Narod“. Ne bomo tukaj dokazovali „Stajercovega nemškutarstva; ko je že javna tajnost, da so bili ravno nemškutarški trgovci in

nemškutarske banke, ki so ustanovile „Stajerca“ da pod pretvezo naprednosti razdvoje in ugonobe slovenski narod v Spodnjem Štajerju. In ne brez uspešno. Ali ni skrajno žalostno, da odkar deluje napredni liberalni nemškutarški list „Stajerc“ postajajo vedno bolj in bolj žalostne razmere na Spodnjem Štajerskem. In če se kak list upa trditi, da „Stajerc“ ni slovenski narodnosti nasproten, potem ne zasluži družega, kakor da ga slovenski narod proglasi izdajcem.

Razne stvari.

Prvi Gutenbergov tisk. Najstarejši do sedaj dokazani tisk, katerega je napravil Gutenberg sam, je del koledarja, katerega je našel knjižničar dr. Zedler v Wiesbadenu. Kdaj da se je ta koledar tiskal, sta preračunala profesorja Bauschinger in dr. Stichtenoth, zvezdogleda v astronomskem računskem oddelku v Berlinu. Po položaju zvezd meseca in solnca, kakor ga je napovedal ta Gutenbergov koledar za prve štiri mesece, sta preračunala, da je bil koledar tiskan za leto 1448. Ta zgodovinsko važni tisek bode v kratkem ponatisnila Gutenbergova družba v svojem listu.

Izvoz čevljev iz ameriških Združenih držav vedno narašča. Leta 1895 se je izvozilo čevljev samo za 1,000.000 dolarjev, toda lansko leto je to število naraslo že 5,000,000 dolarjev, in Anglija s svojimi kolonijami vred je zapopadena v tej svoti s 4,400,000. Leta 1729 se je pripeljal čevljar Thomas Beard v Ameriko in je bil prvi, ki je začel izdelovati nekoliko lepše obuvalo, kakor se je do tedaj nosilo. On je bil tudi edini, ki je imel nekoliko večjo delavnico in par pomočnikov: Dandanašnji pa je v Združenih državah 1600 tovarn za izdelovanje čevljev, v katerih je zaposlenih 142621 mož, žena in otrok. Razven tega izdelujejo čevlje v večjem številu tudi kaznjenci po raznih državnih kaznilnicah, kakor n. pr. v Jolietu. Delavci zaslužijo v 1600 tovarnah na leto 59197.883 dolarjev. Lansko leto so izdelali ti delavci 197,539.173 parov čevljev in čizmov ter 17,112.841 nočnih in sobnih cipelic, vse skupaj v vrednosti 261,028.580 dolarjev. Surovine za izdelovanje teh čevljev so veljale 169,604.054 dolarjev in so prišle iz Združenih držav, največ iz Chicage, nadalje pa iz južne Amerike, južne Afrike, Indije, Rusije in Nemčije. Največ čevljev se izdelava v državah Massachusetts in New Hampshire. Tu se izdelava več čevljev, kakor vseh drugih državah republike in samo v državi Massachusetts se izdelava 449 odstotkov vsega obuvala, ki zagleda luč sveta pod zveznato zastavo. Tudi so najboljšje plačani delavci v Massachusettsu, kar jih dela v tej stroki. Povprečno zasluži vsak na leto 500 dolarjev. Največja tovarna je v Bostonu „Hub of the Universe“. Po zadnjem štetju se izdelava v Lynnu največ ženskih čevljev, v Bostonu največ moških čevljev in v Haverhill največ nizkih čevljev. Interesantno je gledati izdelovanje čevljev. Vseh 44 kosov, iz katerih sestoji čevljev, sešijejo skupaj različni stroji. Vsak čevljev gre skozi roke 57. delavcev in skozi 42 strojev. Kar se tiče strojev sta sedaj najbolj v rabi sistema Goodyear in Mc Kay. Stroji so v rabi še nad prav pol stoletja in kako velikanski prevrat in napredek so povzročili. Še za časa meščanske vojne so krpali posamezni čevljarji posamezno počasi na rokah čevlje in doma se ni moglo dovelj nakrpati obuvala. Sedaj pa bodo Združene države kmalu preplavile ves svet s svojimi izdelki in tega ne bodo zamogle prepričati najbolj ostre naredbe in prepovedi evropskih birokratov.

Mesto cesarske himne Rakocijevo koračnico. Znano je, da so sovinstični Madjari nedavno hrupno demonstrirali proti cesarski himni. Sedaj so šli še jeden korak dalje in vojaška godba je pri neki priliki nadvojvodu Frideriku v Tahani igrala mesto cesarske himne Rakocijevo koračnico. Ne bomo dolgo časa čakali, in začeli bodo Madjari na čast članom cesarske rodovine igrati n. pr. Košutovo koračnico.

Slovak Mudronj zopet pod obtožbo. Madjarsko državno pravdnništvo je zopet dvignilo

obtožbo proti znanemu slovaškemu rodoljubu dru. Mudronju radi nekega članka in neke pesmi, natisnjene v reviji „Zabavne knizky“, češ, da je ščuval proti madjarski narodnosti. Poleg Mudronja je seveda obtožen tudi urednik revije. Živelo madjarsko viteztvo!

Zakoni proti modi. V švicarskem kantonu Luzern se je ženskam nedavno javno prepovedalo nositi umetne cvetlice in ptičje perje. Redarstvo ima strog ukaz, da pazi na to, da kaka ženska ne prekorači to postavo. V ameriški državi Connechticut je prepovedano otroke oblačiti s prekratki krilci. Zavoljo tega je bil ondi aretiran neki tujec Francoz, ker je njegova sedemletna hčerka nosila samo do kolen segajočo obleko. Sedanji predsednik Zjedinenih držav je izdal kot guverner New Yorka postavo, ki pod kaznijo prepoveduje prodajati perje divjih ptic. Ako kdo zapazi kje ptičje perje na prodaji, ga sme konfiscirati. Kdor se lepotiči s ptičjimi peroti, ta je plačal ondi 240 K globe. V Franciji in Angliji so zakoni, da se mora vsak po svojem spolu oblačiti. Samo izjemoma je pariški prefekt dovolil 10. damam, da smejo obleči moško obleko. Najstrožji zakoni glede mode so na Japanu. Ondi določajo postave, kako se morajo in smejo pojedini družabni razredi nositi. Kdor se pregreši, dobi občutno globo.

102-letni zaročnik. Iz Temes Sag-a pišejo, da se je tamošnji najstarejši človek, 102-letni posestnik Štefan Hugar oženil s svojo 80 letno zvesto služkinjo Marijo Hefer. Stari je popolnoma zdrav. Poroče se je udeležila vsa vas.

Ubil se je, ker ga „nikdo ne ljubi“. V ogerskem mestu Hajdu je živel lep mlad človek. Žensk se je izogibal, češ, da ni vredno žnjimi tratiti časa. Deklice in gospe so ga rade videle in mnogokatera je svoje oči pozabila na njegovem licu, ko je šel po mestu. Ali on je te pogleda slabo umeval: menil je da se mu rogajo. In to je postalo njegova fiksna ideja. Bolj in bolj se je izogibal družbe, dokler ni slednjič živel povsem osamljeno. Te dni so ga našli obšenega na vrvi — mrtvega. Zapustil je listič, v katerem je prosil, da mu na grob postavijo napis: „Tukaj počiva človek, katerega ni — nikdo ljubil!“

Davke odpovedajo deželi. Župan v Tridentu, dr. Brugnara, je naznanil v občinski seji, da je odpovedal davke deželi. Tako hočejo Italijani najvspešneje protestirati, ker se jim ni dovolila popolna avtonomija.

Tajne kavarne v Požunu. Požun je sedaj pozorišče neštevilnih rodbinskih dram, tragedij, ločenj zakona i. t. d., a kriva temu je tamošnja „Szechenyeva kavarna“. V tej kavarni je vzdrževal kavarnar nočno zabavišče, v katerem je vsaka ženska dobivala na dan plače 20 kron. Radi tega so se Požunčanke polakomnile po tem zaslužku in so prihajale tjakaj soproge in deklice iz najboljših hiš. Soproge so izkoriščale odsotnost mož, deklice iz uglednih rodbin pa so se skrivaj ukradle iz hiš svojih roditeljev ter zahajale v tajne prostore one kavarne. Slednjič je redarstvo zaprlo kavarno in nje lastnika izročilo pravici. A temu razkritju je posledica: cela vrsta ločenj zakona, a dogodilo se je tudi več samoubojstev, o katerih prebivalstvo požunsko razburjeno razpravlja. Sedaj se vrši preiskava in pričakovali je sezancijonelnih podrobnosti.

Buri. Dosedaj se je po uradnih poročilih podalo do 9000 Burov z družinami v njihovo domovino Transwal. Naseljevanje se še vedno nadaljuje.

Neprijateljica odvetnikov je gotovo Mrs. Green, bogata Američanka. Kupila si je namreč revolver, da se varuje pred svojimi — odvetniki. Zapletena je namreč v neko pravdo, vendar pa noče preje plačati expensar odvetnikom, predno ne preteče pravda vse možne dištanice. Kadar ima opraviti s kakim odvetnikom, ima vedno poleg sebe nabasan revolver. Mržnjo do odvetnikov utemeljuje tudi s tem, da smrt očeta naprti nekemu odvetniku. Nekega dne je namreč govovil njen oče z odvetnikom, a komaj je odvetnik odšel, že se je oče zgrudil mrtev na tla. Sumi, da so tudi njenega moža usmrtili. Ubogi odvetniki! Sedaj niso le svojih expensar sigurni, ampak se morajo bati še za svoje življenje.

Gosli iz porcelana. Neki francoski izdelovalec inštrumentov je začel izdelovati porcelanaste gosli, ki imajo baje prav lep glas in ne zaostajajo mnogo za lesenimi.

Pogumen kapitan. Kapitan Henry Newman in njegov šestnajstletni sin sta odplula iz New Yorka proti Angleški, v majhnem čolnu, kate-rega kurita s petrolejem. Kapitan je izjavil, da se upa dospeti na Angleško v 30 dneh, če se med časom kaj posebnega ne primeri. Doslej so srečali že dve ladji pogumnega kapitana. Parnik „St. Louis“ je srečal čolniček kapitana Newmana. Do takrat je prevozil že 875 morskih milj. Iz tega se da sklepati, da bo Newman res došel na Angleško v 30 dneh, če se mu ne pripeti kaka nezgoda. Parnik „St. Louis“ je po mornarsko pozdravil pogumnega kapitana in ta mu je odzdravil in signaliziral, da sta oba potnika zdrava.

Uganka. V bolnici v oddelku za kozave v Newarku je umrl 20. januarja t. l. George Amia in njegova soproga je dobila po njegovi smrti izplačano zavarovalnino. Sedaj pa pripoveduje v Newarku poznat advokat, da je Amie nedavno srečal na ulici, in tudi njegova žena je izjavila nekoč v zaupljivosti, da je mož še živ in da je le ušel iz bolnice, pa da so ga zamenjali z nekim drugim bolnikom. Nad to uganko si sedaj najbolj razbijajo glavo uradniki zavarovalnice, ki so tako naglo izplačali zavarovalnino.

Čuden vzrok smrti. V samostanu v Flushing, Long Island, je umrla te dni nuna Leona Jeodic, ki je vedno tožila o bolečinah v želodcu in nobeden bolnikov si ni mogel raztolmačiti njene bolezni. Sedaj pa so truplo preiskali in našli v želodcu dolgo iglo, ki jo je zbadala gori v prsi.

Nova iznajdba. Iz Washingtona se poroča, da se bode pri prihodnjih vojaških manevrih na morju poskusila nova iznajdba, takoimenovana „Električna tehtnica“, o kateri trdi izumitelj, da je v stanu naznaniti, je li kaka vojna ladija v razdalji do 50 angleških milj. Izumitelj tudi pričakuje, da se bode lahko konstatiralo, je li ladija vojna ali samo trgovska.

Pomanjkanje denarja med nižjim ljudstvom v Avstriji označuje neki dunajski list z neovrgljivim dejstvom, da je v teku enega leta prišlo nazaj v blagajno srebra in raznega drobiža v vrednosti do 40 milijonov kron. Iz tega sledi, da je nižje ljudstvo primorano plačevati svoje davke in druga enaka plačila že z malim denarjem, ker mu papirnatega celoma primanjkuje.

Vsled svinjske kuge pokončalo se je uradoma v Avstriji v času od 27. septembra 1900. do 31. marca 1902. leta 102.710 prašičev in je imel državni zaklad vsled tega 3.218.889 kron 15 h izdatkov. In uspeh!? Zadnji izkaz o živinskih kužnih boleznih nam na to odgovarja s 699 okuženimi hlevi. Seve se imamo za to gospodom Madjarom in skrajni potrpežljivosti avstrijskih davkoplačevalcev zahvaliti. Radovedni smo, ako se bo povodom nagodbenih obravnav našlo v državnem zboru primerno zadosti odločnosti napram ljubim okuženim sosedom.

Nekaj o umrlem saksonskem kralju Albertu. K nedavno umrlem saksonskem kralju prišel je nekega dne star višji uradnik, da se mu zahvali za podeljeni mu red. „Kakor vidim“, pravi mu kralj, „je to vaš prvi red?“ „Da, Veličanstvo“, odvrne isti, ter ob enem pokaže na svojo plešasto glavo, „pri nas v civilnih službah vshajajo zvezde šele ko že mesec izide.“

Spomenik redovniku. V braziljanskem mestu Parà se je odkril spomenik ne morebiti kakemu diplomatu, ne razglašenemu pesniku, ampak izmed najponižnejših sinov sv. Franciška enemu, kojega ime je Kajetan Brandao. Umrl je sicer že 1805, a hvaležni Paranci, ki uživajo sedaj sadove njegovega truda, se ga živo spominjajo in so mu postavili spomenik, ki naj bi poznim rodovom pričal, kaj je bil slavljeneč njihovim prednikom, kaj je njim in kaj bo potomcem. Nešteta množica ljudstva od blizo in daleč, vsi meščani, v lepem številu svetni in duhovski dostojanstveniki — vse je prisostovalo redkej slovesnosti odkritja spomenika in s tem pokazalo, kako visoko zna ceniti zasluge — četudi frančiškana.

GLASNIK.

Strokovna društva.

Na sestanku slovenskih krščanskih delavskih stanov razpravljalo se bode tudi o strokovnih društvih. O pomenu in važnosti strokovnih društev govorili smo že opetovano v „Glasniku“. Toda predmet je tako važen, da moramo še enkrat govoriti o namenu in važnosti strokovnih društev.

Glasilo avstrijskega krščansko socialnega delavstva piše (v zadnji svoji številki „Christlich-socialer Arbeiter Zeitung“ VII. leto z dne 19. julija letos št. 29. List se bori na podlagi kršč. soc. programa za zboljšanje delavskih slojev. Vsim bolj še situiranim nemščine zmožnim delavcem ga priporočamo. Stane za vse leto 4 krone 50 h: za četrta leta 1 krono 15 h. Naročiti ga je pod naslovom: Administration der christlichen sozialen „Arbeiter Zeitung“ Wien VII. Kaiserstraße 8. — Sploh naj bi bila vsa naša društva naročena poleg „Slovenskega lista“ tudi na „Glas Naroda“ Zagreb, Krvavi most br. 3/kat. I. in na „Christl. soc. Arbeiter Zeitung“ pa tudi posamezniki, ki se za naš pokret zanimajo) o dolžnostih strokovnih društev s posebnim ozirom na delavsko zavarovanje. V več člankih se je s posebnim ozirom na zavarovanje brezposelnih delavcev povdarjalo, naj bi delavsko zavarovanje občine prevzele v svojo oskrbo. V zadnji številki se pa v kratkem članku povdarja, da je to dolžnost strokovnih društev. Člankar razvija sledeče misli.

Vprašanje delavskega zavarovanja je eminentne važnosti za delavstvo. Moderna zavarovalna tehnika zahteva: delavec bodi za slučaj bolezni, nezgode, brezposelnosti in starosti zavarovan. Pravično je, da je za vse te slučaje delavstvo zavarovano in prav ima delavstvo, da se za to bori. Vprašanje je samo, na kak način naj se to zavarovanje spelje, odnosno uresniči.

Nihče pač ne bode tajil, da je način sedanje avstrijske zakonodaje, v kolikor se tiče delavskega zavarovanja v Avstriji napačen. Popolno napačna so načela, ki n. pr. prepuste tako veliko razcepjenost na bolniško zavarovalnem polju. Tudi zavarovanje za slučaj delavskih nezgod je nič manj kakor uzorno. Delavsko časopisje je te razmere brezštevilokrat ožigosalo in so pač te napake splošno znane. Potrebno je, da se temeljito preosnuje sedaj v Avstriji običajno zakonito načelo ureditve delavskega zavarovanja.

Pripomniti nam je, da sedanja v Avstriji običajna delavsko zavarovalna zakonodaja nasprotuje popolnoma našim vodilnim demokratskim načelom. Nikdar in nikoli naj se ne prezre, da smo krščanski socialisti in da kot taki moramo vedno povdarjati in z vso odločnostjo zahtevati: Brezstrankarske, oblikatoriške strokovne zaveze so v prvi vrsti poklicane, izvesti pravično delavsko zavarovanje.

Prihodnost je strokovnih društev; Delavska politiška, izobraževalna in podporna društva naj vedno delajo na to, da procvita in prospeva med delavstvom misel za strokovna društva.

Žal, da obstoje v Avstriji do sedaj le svobodna strokovna društva, ki pa nikakor ne morejo spolnjevati svoje dolžnosti. Žal, da izrablja socialna demokracija strokovna društva v strankarsko politiške namene. Socialna demokracija ima žalostno zaslugo, da se je strokovna misel pri nas kompromitirala in nas krščanske socialce prisilila k snovanju krščanskih strokovnih društev. Temu nismo uzrok mi, uzrok so naši nasprotniki; njihova ofenziva proti krščanskemu svetovnemu naziranju v strokovnih društvih prisilila nas je k defenzivi: snovanju krščanskih strokovnih zavez.

Brez ozira na to pač nikakor ne smemo prezreti, da moramo zahtevati postavno urejene brezstrankarske strokovne zaveze, v katere mora postavno vstopiti vsak delavec. Naloga teh strokovnih zavez naj bi bila: 1) ureditev delavskega razmerja med delojemalci in delodajalci, toda brez vladnega vpliva in avtonoma, 2) preskrba delavskega zavarovanja, 3) država naj bi te strokovne zaveze materijelno in moralno podpirala; najmanj kar bi bilo v tem oziru od države zahtevati, je, da bi država pokrila upravne stroške, 4) agende preskrbe od članov svobodno izvoljeni funkcionarji.

V tem članku obrazložene misli se nam zde uvaževanja vredne. Če se ne motimo, da zahteva in zastopa i dr. Krek to stališče v strokovnem vprašanju. Vsekakor ne smemo zanemariti to prevažno vprašanje. O koristi in potrebi strokovnih zavez prepričani smo vsi. Le o načinu, kako zvesti prevažno strokovno organizacijo, so še različna mnenja pri nas in tudi drugod. Ideal strokovne organizacije je brezstrankarsko strokovno združevanje. Tok časa in pa načelno vprašanje: bode li demokracija brezverska ali ostane krščanska sili nas k snovanju krščanskih strokovnih društev in kjer to mogoče ni, k snovanju strokovnih sekcij po naših delavskih društev, v katerih naj bi se pač temeljito proučevalo strokovno združevanje.

Morebiti bode kazalo na našem sestanku slovensko hrvaških krščanskih delavskih slojev, na katerem se bode o tem pač tudi zelo veliko razpravljalo, spopolniti socialni načrt slovenskih delavskih stanov, kar se tiče strokovno združevalnega vprašanja. Demokratska naša krščansko družbo preosnujoča načela zahtevajo, da agende delavskega zavarovanja prevzamejo strokovne oblikatoriške del. zaveze. Potrebno bi bilo tudi v tem oziru spremeniti nepopolno besedilo načrta slov. delavskih stanov oddelek E. Delavski stan 11. odstavek glaseč se: delavec bodi zavarovan lit. a. b. c. in nadalje še nekateri oddelki. Spopolniti bi pa bilo potrebno tudi oddelek F. organizacija lit. d v tem smislu, da se zahteva i programatiško upeljavo kršč. del. strokovnih društev.

Poročilo na našem sestanku imel bode naš dr. Krek. Naj bi toraj dne 7. in 8. septembra noben naš somišljenik ne ostal za pečjo, marveč vsi na sestanek, ki se zanimata za napredek kršč. delavskih naših slojev: kmečkega, obrtnega in delavskega stanu.

Delavske drobtine.

Idričani na Brezje. Kakor prejšna leta, napravi tudi letos „Katoliška delavska družba“ romanje na Brezje. Kakor kaže, bo vdeležba velika. Oglašeni je že čez 100 oseb. Romanje bo vodil vč. g. Fr. Oswald. — Odhod iz Razpotja pri Žireh v nedeljo, 17. avgusta ob 1/24. uri zjutraj. V Škofji Loki bode kosilo in postanek do 2. ure popoldne. Na Brezje bodo romarji prišli okrog 7. ure zvečer v nedeljo. — V ponedeljek, 18. avgusta ob 1/27. uri zjutraj govor in sv. maša na Brezjah, in ob 9. uri dopoldne se romarji odpeljejo na Bled, kjer bodo pete litanije na otoku. — Potem kosilo in odmor do 1/23. ure. Ob 1/23. uri se odpeljemo nazaj ter dospemo okoli 1/29. uri zvečer v Škofjo Loko, kjer bode prenočišče. V torek 19. avgusta ob 7. uri zjutraj odhod iz Škofje Loke in popoldne ob 4. uri dohod v Idrijo nazaj.

Vspreh naše organizacije. Železničarju Trobevseku se je posredovanjem „Zveze“ in „Verkehrsbunda“ zvišala odškodnina radi nezgode od 22.5% na 44%.

Stavka v Galiciji in vlada. Stavka poljedelskih delavcev v Galiciji zavzema vedno večje meje in kmalu skoro ne bo kraja, kjer bi ne bila organizirana močna delavska stavka. Zahteve stavkajočih so večinoma popolnoma opravičene, kajti v tako žalostnem položaju, kakor v Galiciji, menda ni delavstvo nikjer v Evropi. Le žal, da vodijo in organizirajo stavko socialisti, ki imajo pri tem, kakor večinoma povsodi, svoje posebne, recimo materielne namene. Eden najhujših organizatorjev je poslanec Breiter, ki roma od vasi do vasi in na svojo pest s cerkvenim zvonom vabi k sebi kmete. Vkljub temu bi pa vlada ne smela dopuščati takih grozovitosti, kakoršne se dogajajo vsak dan pred njenimi očmi, in o kakoršnih eni poroča rusinski list „Dilo“. Ta list namreč piše: V vasi Buzakowka so se imela završiti pogajanja mej delavci in delodajalci. V to svrhu se je zbralo na prostem blizu 500 delavcev, da se konečno dogovore o pogojih in potem sprejmo delo. V hipu pa pridejo na zborovališče ulanci ter jamejo s sabljami razganjati mirne delavce. Ranili so na ta način mnogo oseb, potem jih pa 173 aretirali, zvezali, odvedli v pol ure oddaljeno vas Bazar, ter ondi

potisnili čez noč v hlev, ki je bil kajpada napolnjen do zadnjega kotička. Šele naslednji dan so jih odvedli v ječo v Czartkow. Mnogo ljudi celih 24 ur ni ničesar zavžilo. — To je le en dokaz, kako so postopa z delavstvom, ki se bori le za svoj obstanek.

Kruppove tovarne v Essenu. Iz letnega poročila obrtne zbornice v Essenu povzamemo, da je lansko leto delalo v Kruppovih tovarnah nič manj kakor 43.083 delavcev, z družinami vred čez 150.000. Na ustanovah in zavarovalnicah je bilo splečanih 3.393.854 kron. Plinove tovarne v Essenu zavzema glede obsežnosti osmo mesto v Nemčiji. Tovarne za elektriko prekrbujejo z elektriko 1169 obločnic, 9740 žarnic in 369 električnih motorjev. Za promet skrbe tri postaje, in dan na dan prihaja čez 50 vlakov. Telegrafskih postaj je v Essenu 31: iz Essena se je oddalo in prejelo v lani 19.589 telegramov. Telefon je 357 km dolg, ima 379 postaj in vsaki dan je čez 2500 pogovorov potom telefona.

574.000 človeških sil je nadomeščalo nebroj strojev pri kopanju Panamskega prekopa, ki ga je bil pričel Leseps. Poleg teh je rabil še 20.000 oseb. Za vse delo, ki se je že izvršilo v Panami, bi bilo treba okoli 600.000 delavcev.

Na ljudski shod v Ljubljano!

Pozor! Pozor!

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najprišnejše vino piti, tedaj se potruji v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah:

9 x—29

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 "
Bizelsko	36 "
Rebula	40 "
Refoško	48 "

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozorjam Te pa posebno, da se tam dobi **örn i strijanec po 24 kr. liter**, kateremu je vsaka konkurenca izključena, bodisi po kakovosti ali po ceni.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko
ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Stomšekove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—29

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

Vse poprave

izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Ali že imate? „Naši liberalci“.

Vsebina knjižice: 1. Kaj hoče ta knjižica? 2. Volivcem. 3. „Naša stranka“. a) Ne-oženjenost in devišstvo, b) Grmade, c) Arbuez. 4. Krščanska vera. a) „Akademiška svoboda“. b) „Vera dobre mamice“. c) „Almanahovci“. 5. Katoliška cerkev. a) „Ona je iz poganstva“. b) „Papež je malik“. c) „Cerkev obsoja ljubezen do domovine“. d) „Škofje obsojajo ljubezen do naroda“. e) „Papež zametuje ljubezen do naroda“. 6. „Škof Bonaventura“. a) „On je neveden“. b) „On je odvisen“. c) „On je strasten“. d) „Sovražnik trgovcem“. c) Proti škofu. f) Škofova politika. 7. Duhovniki. a) „Klada“. b) „Gavrani“. 8. Samostani. a) „Jastrebi“. b) „Jezuitske skrivnosti“. c) Loške babnice. 9. „Dr. Žindra“. 10. „Fanatični janičar“. 11. Vir posurovelosti. 12. Šole. a) „Klerikalna galeja“. b) „Pandurji klerikalizma“. c) „Katoliška znanost sleparija“. 13. Katoliški shod. 14. Žena. 15. Mrlič. 16. Cerkvni pogreb — „gola formalnost“. 17. Nebesa. 18. Odpad od verskih resnic. 18. „Zloraba priž-nice in spovednice“. 20. Ali so vsi taki? Sklep.

Naroča se pri „Obrambnem društvu“ v Ljubljani. — Cena izvodu 40 vinarjev. — Za Ljubljano se knjiga prodaja v prodajalnici „Katoliškega tiskovnega društva“ Kopitarjevi ulici.

Anton Belec

Št. Vid nad Ljubljano,

izdeluje in ima v zalogi cerkvenne svetilnice ali stalnice, dve po:

iz kositarja 24, 30, 36, 40 K, iz medenine 30, 36, 60, 70, 80, 100 K; obhajilne svetilnice iz kositarja po 4 K, iz medenine po 10 do 20 K; puščice z zvončki za pobiranje milošćine, iz kositarja po 3 K, iz medenine po 10 K; štedilna železna ognjišća, vsa železna in tudi razna za vzdavanje.

Pokrivanje in barvanje zvonikov ter napeljevanje strešnih žlebov in strelovodov.

Razne železne ograje, vrata, omrežja za pokopališća itd. — S kritevjo zvonikov prevzema ob enem tesarska dela. 15 13—13

DR. JANKO BREJC

je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani na Dunajski cesti št. 19
(Medjatova hiša).

34 6—2

Preselitev obrta.

Prečastiti duhovščini, slavnim cerkvenim predstojništvom, cerkvenim dobrotnikom in slavnemu občinstvu si usojam uljudno naznaniti, da sem se z dnem 7. avgusta t. l. preselil s svojim

pasarskim in srebrarskim obrtom

iz hiše št. 8 v hišo št. 15 na isti Poljanski cesti.

Zahvaljujoč se za dosedanje zaupanje, prosim, da se mi isto ohrani tudi v prihodnje, ter beležim z najodličnejšim spoštovanjem

Ivan Kregar,

pasár in srebrar.

36 1—1

Notar

Dr. R. BEŽEK

uraduje od 1. avgusta t. l. naprej

v pritličju Jenko-ve hiše št. 36

Miklošičeve ulice

nasproti novi justični palači.

33 10—2